

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Центр професійної та післядипломної освіти
Кафедра управління імені Олега Балацького

Шифр _____

Наказ ректора про
затвердження теми

„До захисту допускається”
завідувачка кафедри
_____ І.І.Рекуненко

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА
на тему

**«Реформування податкової політики органів місцевого
самоврядування (на прикладі Куликівської ОТГ)»**

за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»,
освітньо-професійна програма «Державна служба»

Студента

гр. ДСмз -01с Семерня М.Ю.

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр.

Кваліфікаційна робота магістра містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело _____ Семерня М.Ю.

Науковий керівник: _____ *к.е.н., доц. Опанасюк Ю.А.*

Суми 2021 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Центр професійної та післядипломної освіти
Кафедра управління імені Олега Балацького

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

_____” _____ 20__ р.

**ЗАВДАННЯ ДЛЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА
за спеціальністю**

281 «Публічне управління та адміністрування»

освітня програма «Держана служба »

студенту групи ДС.мз -01с

Семерня М.Ю.

1. Тема роботи: «Реформування податкової політики органів місцевого самоврядування (на прикладі Куликівської ОТГ)» затверджена наказом по СумДУ № _____ від „_____” _____ 20__ р.

2. Термін подання студентом закінченої роботи 10.12.21

3. Мета кваліфікаційної - дослідження політики встановлення місцевих податків і зборів в умовах реформування бюджетного та податкового законодавства.

4. Об'єкт дослідження: Місцеві податки та збори в Україні.

5. Предмет дослідження: Відносини, що виникають між органами місцевого самоврядування та платниками податків щодо встановлення ставок місцевих податків та зборів.

6. Кваліфікаційна робота виконується на матеріалах: Закони України та розпорядження Кабінету Міністрів, підручники, навчальні посібники, монографії, статті та тези конференцій вітчизняних та зарубіжних авторів, відкриті інтернет-ресурси, інформація зі звітів Управління праці та соціального захисту населення, статистичні дані, міжнародні звіти.

7. Орієнтовний план кваліфікаційної роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети.

№ пор.	Назва розділу	Термін подання
I	Теоретичні основи оподаткування на місцях	10.10.2021
II	Аналіз податків і зборів Куликівської територіальної громади	21.11.2021
III	Пропозиції щодо встановлення місцевих податків та зборів	07.12.2021

Зміст завдань для виконання поставленої мети кваліфікаційної роботи магістра:

У розділі 1 студент має дослідити основних теоретичних положень щодо справляння місцевих податків та зборів; виявити міжнародні аспекти справляння місцевих податків і зборів; дослідити зміни в законодавчих актах щодо реформування політики місцевих податків та зборів.

У розділі 2 студент має вивчити алгоритм встановлення місцевих податків та зборів.

У розділі 3 студент на прикладі Куликівської селищної ради порахувати ефективність встановлення конкретних ставок місцевих податків та зборів, визначити податкове навантаження на платників податків.

8. Консультації щодо виконання роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1	Опанасюк Ю.А.	01.10.21	13.12.21
2			
3			

9. Дата видачі завдання _____

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Опанасюк Ю.А.
(підпис)

Завдання до виконання одержав _____ Семерня М.Ю.
(підпис)

Анотація

У роботі визначено сутність місцевих податків та зборів, досліджено міжнародний досвід справляння місцевих податків. Основними місцевими податками, що формують місцеві бюджети в Україні виділені єдиний податок та земельний податок.

Проаналізовано основні проблеми адміністрування місцевих податків та зборів, їх фіскальна ефективність, а також фактори, що впливають на динаміку надходжень податків до місцевих бюджетів. Виявлено, що підвищення ролі місцевих податків та зборів та збільшення їх частки у власних доходах місцевих бюджетів - одне з основних завдань державного бюджету та бюджетної політики, а також важливе місце у формуванні доходів місцевих бюджетів.

Виявлено, що встановлення розмірів ставок місцевих податків та зборів (у межах, встановлених Податковим кодексом України) належить виключно до компетенції органів місцевого самоврядування, тому вони мають реальні можливості впливати на розмір надходжень цих платежів до відповідних бюджетів.

РЕФЕРАТ

Структура та обсяг дипломної роботи магістра. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, який містить 48 найменувань. Загальний обсяг магістерської роботи становить 49 стор., у тому числі 8 таблиць, 12 рисунків, 2 додатки. Список використаних джерел містить 6 сторінок.

Мета роботи – дослідження політики встановлення місцевих податків і зборів в умовах реформування бюджетного та податкового законодавства.

З мети випливають наступні *задачі*:

1. дослідження основних теоретичних положень щодо справляння місцевих податків та зборів;
2. виявити міжнародні аспекти справляння місцевих податків і зборів;
3. дослідити зміни в законодавчих актах щодо реформування політики місцевих податків та зборів;
4. вивчити алгоритм встановлення місцевих податків та зборів;
5. на прикладі Куликівської селищної ради порахувати ефективність встановлення конкретних ставок місцевих податків та зборів, визначити податкове навантаження на платників податків.

Об'єкт дослідження. Місцеві податки та збори в Україні.

Предмет дослідження. Відносини що виникають між органами місцевого самоврядування та платниками податків щодо встановлення ставок місцевих податків та зборів.

Ключові слова: МІСЦЕВІ ПОДАТКИ, ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА, ЗЕМЕЛЬНИЙ ПОДАТОК, ПДФО, АКЦИЗНИЙ ЗБІР, ДОХОДИ БЮДЖЕТУ, ПОДАТКОВЕ НАВАНТАЖЕННЯ.

Методи дослідження: аналіз законодавчих та регуляторних актів, статистичний аналіз, системний підхід.

Зміст

Вступ.....	7
1. Теоретичні основи оподаткування на місцях	10
1.1. Роль податків у розвитку регіонів.....	10
1.2. Основні засади справляння місцевих податків і зборів	13
1.3. Місцеві податки та збори в Україні та міжнародний досвід	16
2. Аналіз податків і зборів Куликівської територіальної громади	18
2.1. Опис Куликівської селищної громади	18
2.2. Стан податкових надходжень в громаді	19
3. Пропозиції щодо встановлення місцевих податків та зборів	24
3.1. Економічне обґрунтування встановлення місцевих податків та зборів	24
3.2. Оцінка альтернативних варіантів встановлення ставок податків та зборів.....	26
3.3. Визначення податкового навантаження на суб'єктів господарювання	31
Висновки.....	35
Література.....	37
Додатки.....	46

Вступ

Органи місцевого самоврядування є найбільш близькою до людини формою державної влади, яка відповідає за забезпечення того, щоб громадяни користувалися здебільшого своїми конституційними правами і свободами. Зрозуміло, що для ефективного виконання таких завдань потрібний відповідний рівень фінансових ресурсів. Тому в контексті адміністративної реформи та фінансової децентралізації питання фінансової незалежності місцевого самоврядування стає дедалі актуальнішим. Фінансова незалежність зазвичай розуміється як надання власних джерел доходу, які здебільшого пов'язані з податками та зборами, повноваження щодо встановлення яких належать місцевим органам влади. Проте, чинна система місцевих податків та зборів не може забезпечити фінансову незалежність органів місцевого самоврядування.

Місцеві податки та збори є невід'ємною частиною системи податків та зборів України, вони підпорядковуються її загальним принципам та характеристикам. Однак ці платежі також мають свої особливості, пов'язані зі статусом органів місцевого самоврядування та їх повноваженнями у сфері оподаткування. Це стосується: порядку встановлення місцевих податків; порядок їхнього запровадження; порядок відправлення до бюджету; обов'язкове запровадження. Податки встановлюються виключно законами України. Незалежно від того, чи є податок національним або місцевим, його встановлення здійснюється шляхом ухвалення відповідного закону України. Територіальні громади сіл, селищ, міст безпосередньо чи через утворені ними органи місцевого самоврядування встановлюють місцеві податки та збори відповідно до закону. Для цього потрібне рішення територіальної громади або утвореного нею органу місцевого самоврядування. Тобто процедура встановлення місцевих податків та зборів складається з двох етапів – загальнодержавного та місцевого.

Згідно Податкового кодексу України, до повноважень сільських, селищних, міських рад та рад об'єднаних територіальних громад щодо податків та зборів належать: прийняття рішення про встановлення місцевих податків та зборів та податкових пільг зі сплати місцевих податків і зборів до 15 липня року, що передує бюджетному періоду, в якому планується застосування встановлюваних місцевих податків та/або зборів, та про внесення змін до таких рішень; встановлення ставок місцевих податків та зборів в межах ставок, визначених Податковим Кодексом; визначення переліку податкових агентів; прийняття рішення про встановлення місцевих податків та зборів, зміну розміру їх ставок, об'єкта оподаткування, порядку справляння чи надання податкових пільг, яке тягне за собою зміну податкових зобов'язань платників податків та яке набирає чинності з початку бюджетного періоду.

Мета роботи – дослідження політики встановлення місцевих податків і зборів в умовах реформування бюджетного та податкового законодавства.

З мети випливають наступні *задачі*:

6. дослідження основних теоретичних положень щодо справляння місцевих податків та зборів;
7. виявити міжнародні аспекти справляння місцевих податків і зборів;
8. дослідити зміни в законодавчих актах щодо реформування політики місцевих податків та зборів;
9. вивчити алгоритм встановлення місцевих податків та зборів;
10. на прикладі Куликівської селищної ради порахувати ефективність встановлення конкретних ставок місцевих податків та зборів, визначити податкове навантаження на платників податків.

Об'єкт дослідження. Місцеві податки та збори в Україні.

Предмет дослідження. Відносини що виникають між органами місцевого самоврядування та платниками податків щодо встановлення ставок місцевих податків та зборів.

Ключові слова: МІСЦЕВІ ПОДАТКИ, ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА, ЗЕМЕЛЬНИЙ ПОДАТОК, ПДФО, АКЦИЗНИЙ ЗБІР, ДОХОДИ БЮДЖЕТУ, ПОДАТКОВЕ НАВАНТАЖЕННЯ.

Методи дослідження: аналіз законодавчих та регуляторних актів, статистичний аналіз, системний підхід.

1. Теоретичні основи оподаткування на місцях

1.1. Роль податків у розвитку регіонів

У контексті європейської інтеграції перед Україною стоїть завдання реформування економіки та соціальної сфери держави. Запровадження фіскальної децентралізації позитивно впливає на соціально-економічний розвиток територій через самостійність прийняття управлінських рішень органами місцевого самоврядування.

Реформа бюджетної децентралізації в Україні розпочалася у 2014 році, і тому, місцеві податки та збори набувають особливого значення як фінансова основа для забезпечення розвитку територіальних громад [13].

Децентралізація – це передача значних повноважень та бюджетів від державних органів до органів місцевого самоврядування. Органи місцевого самоврядування найбільш близькі до людей, тому можуть більш ефективно реалізовувати свої повноваження [21].

У 2015 році бюджетна система була реформована в контексті децентралізації та запроваджено нову систему міжбюджетних відносин.

Таким чином, у 2016 році органи місцевого самоврядування отримали додаткові ресурси для виконання делегованих державою повноважень, а також виконання функцій самоврядування [18].

Зокрема, завдяки фіскальній децентралізації у 2016 році загальні доходи місцевих бюджетів зросли на 49,3%, або 48,4 млрд грн порівняно з 2015 роком. У 2017 році зростання доходів місцевого бюджету порівняно з 2016 роком склало 30,9% або 45,3 млрд грн. У 2018 році зростання порівняно з 2017 роком склало 21,9% або 42 млрд грн. У 2019 році зростання склало 17,6% або 41,1 млрд грн. У січні-червні 2020 року воно становило 2,1%, або 2,7 млрд грн [12].

У 2021 році було впроваджено дворівневу модель міжбюджетних відносин для формування бюджетів України та встановлено взаємозв'язок між державним бюджетом та 1470 бюджетами територіальних громад.

Реформа міжбюджетних відносин та зміни податкового законодавства, сприяла вирішенню наступних проблем:

- підвищення рівня фінансової підтримки місцевих бюджетів;
- формування нових прогресивних відносин у управлінні бюджетними ресурсами;
- створення умови для мотивації органів місцевого самоврядування до збільшення дохідної бази місцевих бюджетів [18].

Місцеве оподаткування відповідає за вирішення основних завдань місцевого самоврядування щодо формування фінансових ресурсів для задоволення потреб місцевих громад. Питання про місцеві податки та збори стає все більш актуальним, оскільки проголошений вектор децентралізації влади передбачає зміцнення фінансової бази місцевих органів влади в основному за рахунок зростаючої ролі місцевих податків і зборів [20].

Отже, більшість повноважень фінансується в місцевих бюджетів. У структурі доходів місцевого бюджету місцеві податки та збори становлять у середньому до 35%, а решта припадає на частку державних податків та зборів. Якщо проаналізувати структуру наповнення місцевих бюджетів, можна прийти до висновку, що більшість формується саме за рахунок місцевих податків та зборів (рис. 1.1.).

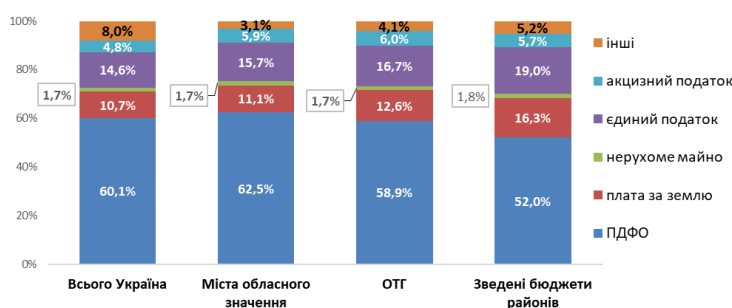

Рисунок 1.1. - Структура доходів місцевих бюджетів [27]

З рисунку видно, що основну частку податкових доходів місцевих бюджетів становлять надходження з податку доходи фізичних осіб (для ОТГ 58.9%), єдиний податок становить 16,7%, плата за землю – 12,6%.

Основними джерелами наповнення місцевого бюджету є (рис .1.2):

- Податкові надходження,
- неподаткові доходи,
- Трансферти
- Інші надходження [21].

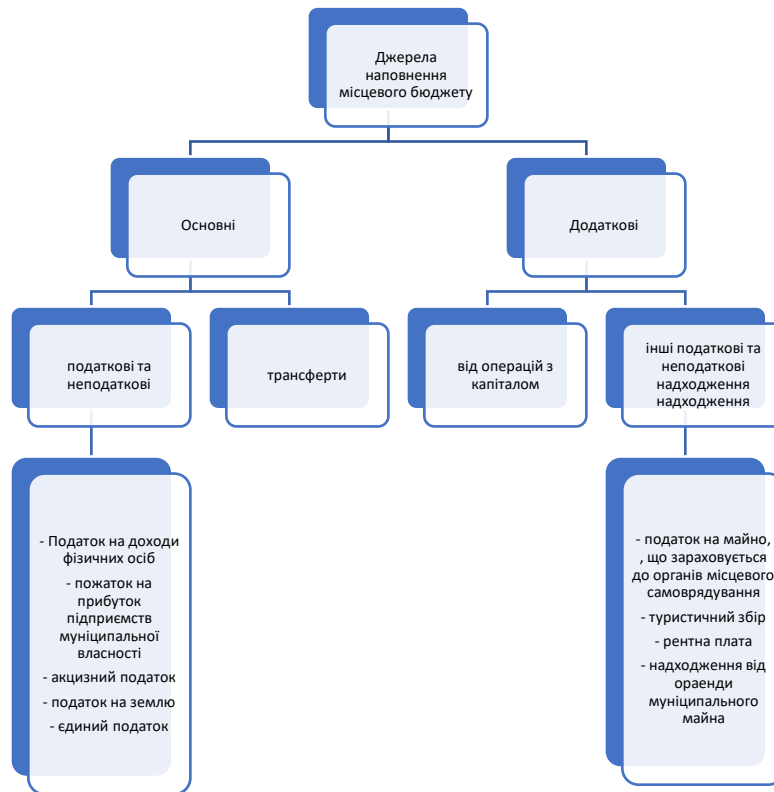

Рисунок 1.2 – Основні джерела наповнення місцевих бюджетів [23]

Таким чином, одним із пріоритетів реформи децентралізації є підвищення рівня незалежності територіальних громад за рахунок збільшення доходів бюджету. Фіскальна децентралізація у рамках реформи децентралізації передбачала підвищення фінансових можливостей територій, але аналіз показав, що податкові надходження становили невелику частку у структурі місцевих бюджетів. Основним мінусом є те, що основну частку у структурі податкових доходів місцевих бюджетів становить ПДФО, а частка інших – незначна [22].

Завдяки впровадженню нової моделі міжбюджетних відносин, середньостроковому бюджетному плануванню на державному та місцевому

рівнях, ефективному адмініструванню податків та зборів, новій адміністративно-територіальному устрою частка податкових надходжень у доходах місцевих бюджетів у найближчі 3 роки становитиме 70%.

1.2. Основні засади справляння місцевих податків і зборів

Право стягувати місцеві податки та збори органами місцевого самоврядування закріплено в Конституції України (ст. 47) [19]. Таким чином, відповідно Закону України «Про місцеве самоврядування» [34] ці питання «вирішуються виключно на пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради». Конкретний перелік податків та зборів, що входять до складу доходів загального фонду бюджетів громади, визначається згідно Бюджетного Кодексу (ст. 64 та 691). Норми Бюджетного Кодексу передбачають поділ податків та зборів на загальнодержавні та місцеві. У цьому випадку місцеві податки та збори – це ті податки, які є обов'язковими до сплати у відповідних територіальних громадах. Вони встановлюються відповідно до переліку та в межах ставок, встановлених Бюджетним кодексом [11]. Структура податків та зборів в Україні представлена на рис. 1.3.

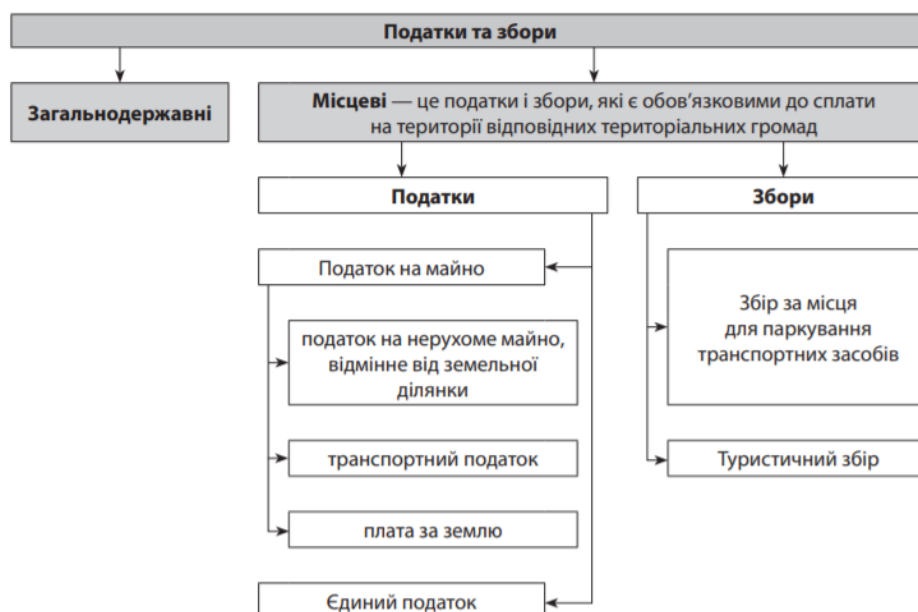

Рисунок 1.3 - Структура податків та зборів в Україні [39]

Бюджетним кодексом встановлені процедури прийняття та публікації рішень про встановлення місцевих податків та зборів. Під час встановлення податків та зборів обов'язково слід врахувати такі елементи:

- платники податку;
- об'єкт оподаткування;
- база оподаткування;
- ставка податку;
- порядок обчислення податку;
- податковий період;
- строк та порядок сплати податку;
- строк та порядок подання звітності про обчислення і сплату податку

[33].

Крайній термін, протягом якого органи місцевого самоврядування можуть ухвалити рішення про встановлення місцевих податків та зборів - 15 липня року, що передує бюджетному періоду, в якому планується застосування встановлених місцевих податків та зборів.

Якщо до 15 липня року, що передує плановому бюджетному періоду, місцеве самоврядування не вирішить встановити відповідні місцеві податки та/або збори, відповідно до Податкового кодексу (ПКУ), такі податки та/або збори стягуються у розмірі ставок, що діяли до 31 грудня року, що передує плановому бюджетному періоду (ст.12 ПКУ) [11].

Розглянемо більш конкретно кожний з місцевих податків (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1. – Ставки, об'єкт та база оподаткування основних місцевих податків

Податок	Ставка оподаткування	Платники	Об'єктом оподаткування	База оподаткування
Рентна плата за заготівлю деревини основних лісових порід	23,13 до 699,03 грн за 1 щільний куб. метр деревини	лісокористувачі	деревина, заготовлена в порядку рубок головного користування; деревина, заготовлена під час проведення заходів: другорядні лісові матеріали побічні лісові користування використання корисних властивостей лісів для культурно-оздоровчих, рекреаційних, спортивних, туристичних і Освітньо-виховних цілей та проведення науково-дослідних робіт.	
Податок від продажу рухомого майна	5%	Фізичні та юридичні особи	Дохід від продажу (обміну) об'єкта рухомого майна	Дохід платника податку від продажу
Єдиний податок	1 група – 167 розмірів мінімальної заробітної плати 2 група – 834 розмірів мінімальної заробітної плати 3 група - 1167 розмірів мінімальної заробітної плати	ФОП	дохід фізичної особи - підприємця	
Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки	1,5 % розміру мінімальної заробітної плати	фізичні та юридичні особи, в тому числі нерезиденти, які є	об'єкт житлової та нежитлової нерухомості	загальна площа об'єкта житлової та нежитлової нерухомості

		власниками об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості		
Земельний податок	не більше 3 відсотків від їх нормативної грошової оцінки	Власники земельних ділянок	Земельні ділянки, які перебувають у власності або користуванні; Земельні частки (паї), які перебувають у власності.	нормативна грошова оцінка земельних ділянок

1.3. Місцеві податки та збори в Україні та міжнародний досвід

За оцінкою Мінфіну України, реформа перерозподілила надходження від податків і зборів в місцеві бюджети в Україні (6,5% ВВП.) Розглянемо відсоток ВВП, що залишається у місцевих бюджетах для країн ЄС (рис. 1.4.)

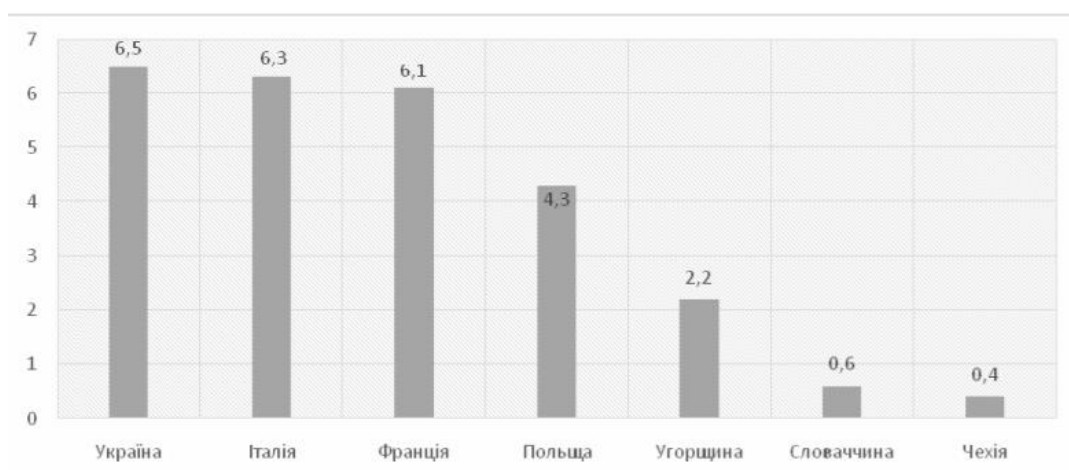

Рисунок 1.4 – Податкові надходження у місцеві бюджети (% ВВП) для України та країн ЄС [41].

У європейських країнах місцеві бюджети наповнюються податковими надходженнями за рахунок податку на нерухоме майно (включаючи землю), частка якого сягає 30%, а окремих випадках може перевищувати 50% всі податкові надходження до бюджетів. Порівняно з Україною частка податкових надходжень з податку на нерухомість та землі відносно невисокі - 13% доходів від оподаткування нерухомості та 10% від земельного податку). [42]. Структура податкових надходжень місцевих бюджетів Європи та України наведена на рис. 1.5

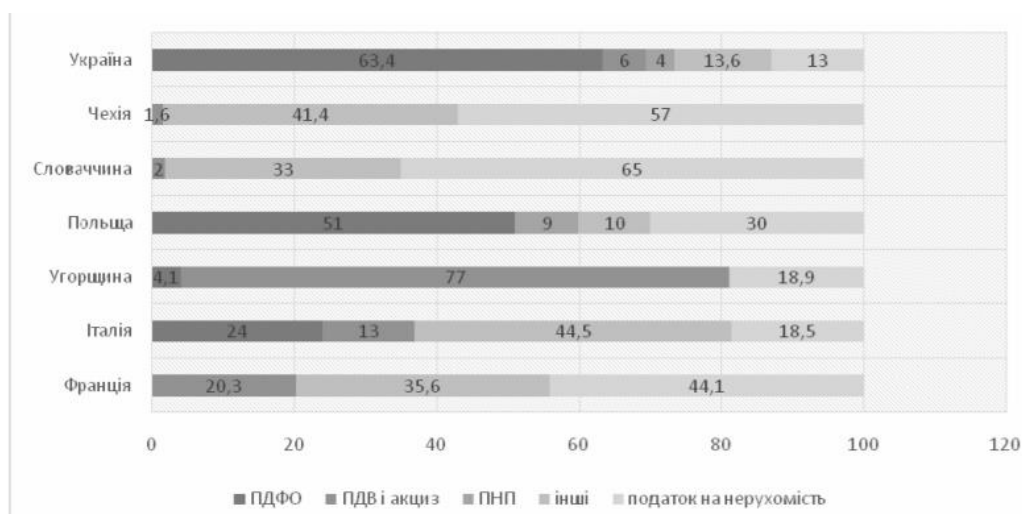

Рисунок 1.5 - Структура податкових надходжень місцевих бюджетів Європи та України [41, 42]

Як видно з рисунку 1.5 місцеві бюджети України за структурою більше схожі на місцеві бюджети Польщі. Проте, порівнюючи структуру місцевих бюджетів України та місцевих бюджетів Польщі можна сказати, що у структурі доходів місцевого бюджету в Україні ПДФО становить більше 63,4% всіх надходжень, а в Польщі ПДФО становить 51% усіх надходжень до бюджету. Досить висока частка ПДФО у структурі доходів пояснюється тим, що в країнах Європи немає єдиного податку. При цьому дохід само зайнятих в ЄС оподатковується на загальних підставах та наприкінці податкового року застосовують повернення податків [41, 42].

2. Аналіз податків і зборів Куликівської територіальної громади

2.1. Опис Куликівської селищної громади

Куликівська територіальна селищна громада розташована у центральній частині Чернігівської області. Межує з Олішовською, Вертієвською, Іванівською, Мінською територіальними громадами. Куликівська селищна ТГ займає площу 861,8 кв. км. Питома вага громади в області за територією – 2,7%, по населенню – 1,5%. Для громади характерним є переважання сільського населення. Основні показники Куликівської ТГ наведені в таблиця 2.1 [37].

Таблиця 2.1 - Окремі показники суміжних ТГ за 2020 рік

№ п/п	Назва громади	Площа (кв. км)	Чисельність населена, (тис. чол.)	Доходи загального фонду на 1-го мешканця (грн)	Видатки загального фонду на 1-го мешканця (грн)	Видатки на утримання апарату управління на 1-го мешканця (грн)	Капітальні видатки на 1-го мешканця(грн)	Рівень дотаційності бюджетів (питома вага базової/ реверсної частини загального фонду) (%)	Співвідношення видатків на утримання апарату управління у із сумою доходів	Питома вага суми заробітної плати у видатках загального фонду (%)	Питома вага капітальних видатків у загальній сумі видатків (загальний та спеціальний фонди)(%)
1	Олішівська	153,9	2,8	6763,3	6752,6	1717,1	1043,6	0	25,4	70,7	13,2
2	Вертіївська	273,8	5,8	6017,3	6942,2	2001,8	1087,0	5,1	33,3	80,7	13,3
3	Іванівська	306,7	5,6	4544,1	7198,3	1761,9	558,8	18,2	38,8	76,1	7,1
4	Куликівська	861,9	15,3	4384,5	6882,7	1310,1	169,7	6,9	29,9	84,4	2,3
5	Менська	832,1	24,2	4292,3	6547,6	751,3	440,5	8,9	17,5	79,3	6,2

Станом на 1.01. 2020 року на території ТГ проживало 15,3 тис. осіб, чисельність міського населення – 5,2 тис., сільського – 10,1. Постійне населення у віці 18-59 років – 8 108 осіб. Кількість дітей до 16 років – 2255 осіб. Природне скорочення 262 особи.

У 2020 році малий та середній бізнес зазнав збитків через карантин, рівень податкових надходжень до бюджету знизився, а значна частка доходів

міського бюджету була спрямована на боротьбу з поширенням коронавірусу. Не було профінансовано низку державних програм та субвенцій для спільнот.

Незважаючи на важку фінансово-економічну ситуацію, громаді вдалося зробити певний обсяг роботи практично в усіх напрямках.

Економіка спільноти має агропромислову спеціалізацію. Стійкий економічний розвиток Куликівська ТГ залежить від виробничої діяльності підприємств, що є у громаді.

2.2. Стан податкових надходжень в громаді

За січень-листопад 2021 року співробітниками Куликівського ДПІ Головного управління Державної податкової служби по Чернігівській області надано 1603 адміністративні послуги, з них 163 в електронному вигляді.

Найбільш затребуваною є послуга видачі інформації з Державного реєстру платників податків – фізичних осіб про суми виплачених доходів та утриманих податків-842; випущено картки платника податків - 505; надання витягу з реєстру платників єдиного податку -75; реєстрація реєстраторів розрахункових операцій-43; Оформлення книг бухгалтерського обліку розрахункових операцій-43. Доходи бюджету громади.

За 2017 – 2019 роки податкові надходження до бюджету громади зросли з 46,7 до 65,0 млн грн. Обсяг податків в Куликівській селищній громаді наведений в таблиці. 2.2

Таблиця 2.2 - Обсяг місцевих податків за 2017-2019 рр. (млн грн) [37]

Показники	2017	2018	2019
Податок з доходів фізичних осіб	25,8	29,6	32,7
Єдиний податок (крім с/г виробників)	2,2	2,4	3,3
Єдиний податок від с/г виробників	2,5	3,4	3,9
Податок на прибуток підприємств комунальної власності	0,011	0,002	0,003
Плата за землю	12,5	15,8	20,0

Податок на нерухомість	0,4	0,9	1,3
Акцизний збір	2,2	2,1	1,9
Інші місцеві податки та збори	-	-	0,04
Податкові надходження разом	45,4	54,3	63,5
Інше	1,3	2,2	1,5
Всього доходів	46,7	56,5	65,0

Розподіл надходжень з місцевих податків в Куликівській селищній громаді наведений на рис. 2.1. Як бачимо, 34,5% це надходження від ПДФО, що не відрізняється від загальноукраїнського показника. 21,5% надходжень забезпечила плата за земля через те, що громада є селищною і в ній зареєстровано більше 900 сільськогосподарських господарств. 3,2 та 4% відповідно забезпечують єдиний податок та єдиний податок. Частка інших податків не перевищує 2% [15].

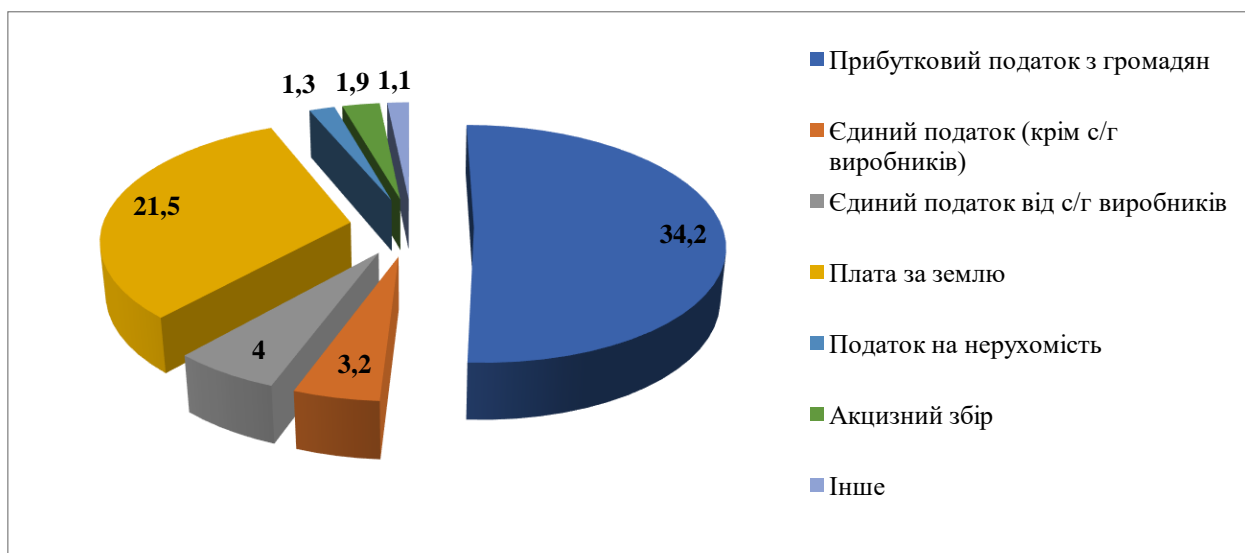

Рисунок 2.1 – Розподіл податкових надходжень до бюджету громади за 2020 рік, % [15].

Проаналізувавши динаміку податкових надходжень за 2017-2019 роки (рис. 2.2) можна зробити висновок, що реформа децентралізації позитивно вплинула на бюджет громади. Надходження від всіх податкових надходжень зростали протягом 2 років.

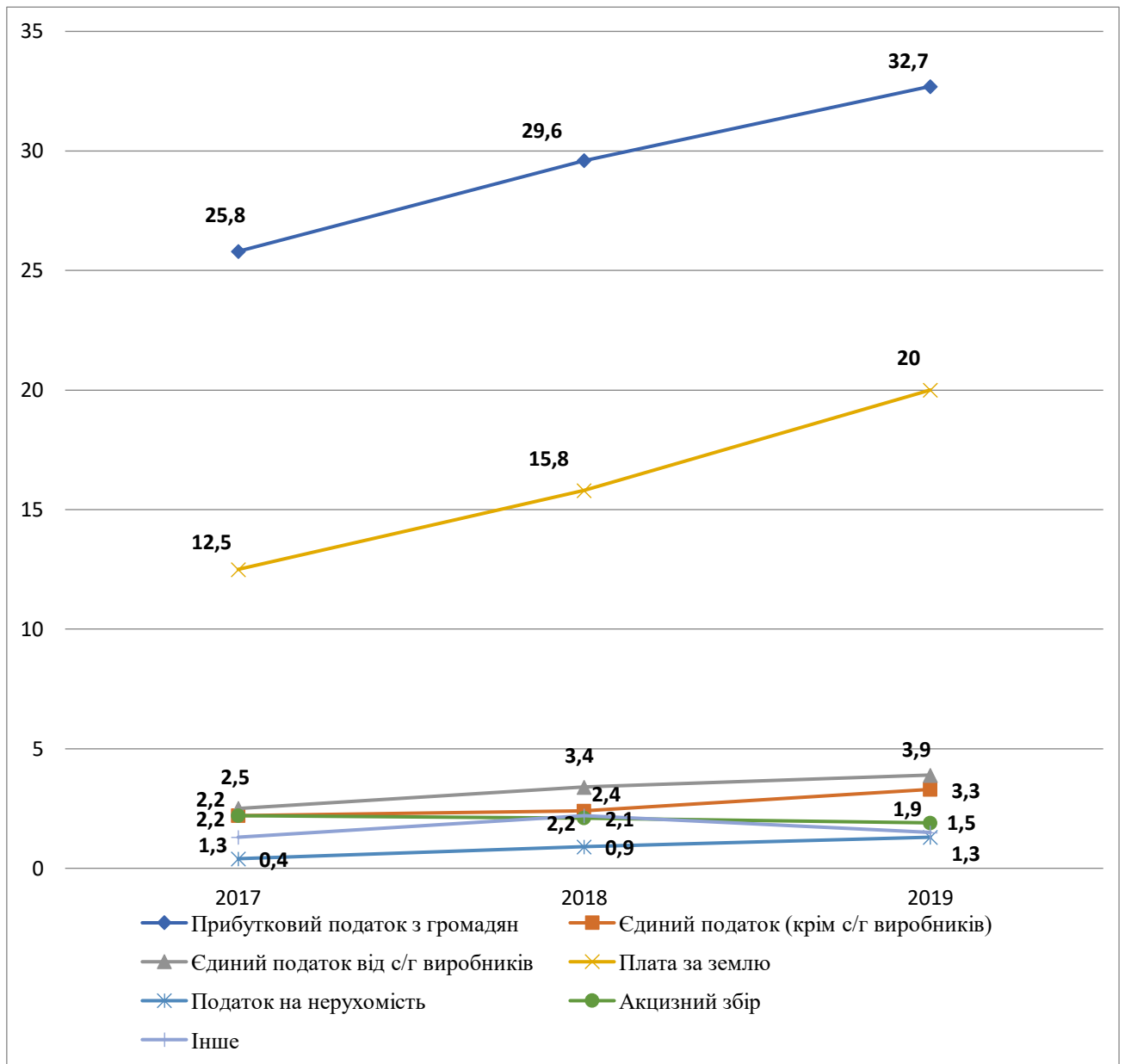

Рисунок 2.2 – Динаміка надходжень місцевих податків до бюджету Куликівської ОТГ, млн. грн [15]

Розрахуємо надходження на одного жителя ОТГ. Як бачимо з рисунка 2.3. Надходження на одного жителя по всіх місцевих податках зросли у 2019 році в порівнянні з 2017 роком. Найбільше надходжень приходиться на ПДФО та місцеві податки та збори. Основним джерелом власних доходів бюджету громади є податок на доходи фізичних осіб, який становить 53,0 % від доходів.

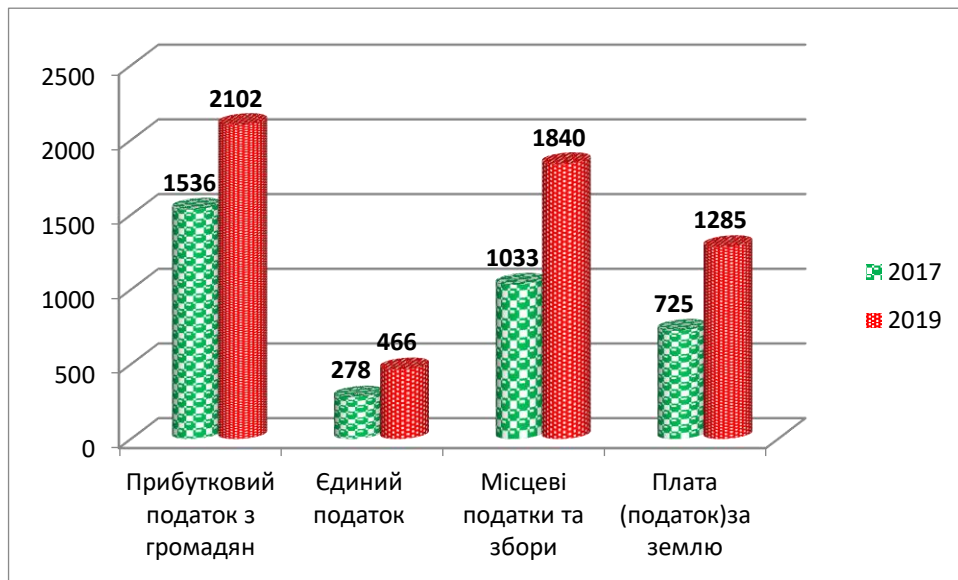

Рисунок 2.3 – Динаміка надходжень місцевих податків до бюджету Куликівської ОТГ на одного мешканця в 2017 та 2019 рр., грн [43]

ПДФО отримано у сумі 35 845,3 тис. грн., бюджетні асигнування виконані на 104,2%. Порівняно з аналогічним періодом минулого року податок збільшився на 3105,4 тис. грн або 9,5%. У структурі власних доходів бюджету ОТГ податок на доходи фізичних осіб становить 53,3%. (у 2019 році – 50,4%). Найбільшими платниками цього податку є: Управління освіти, культури, туризму, сім'ї, молоді та спорту сільської ради – 9391,8 тис. грн., ДФГ «Колос» – 8631,7 тис. грн. і ПРАТ «Куликівське молоко» – 2833,3 тис. грн.

Рентна плата та плата за користування іншими природними ресурсами на 2020 рік становить 262,1 тис. грн., до ОТГ залучено 2198,3 тис. грн акцизу, що становить 101,6% від плану на звітний період. Дуже важливе місце у структурі доходів бюджету ОТГ займають місцеві податки та збори, а саме 41,5% (у 2019 році – 44,1%). У 2020 року надійшло 27 869,3 тис. грн. (96,2% таких податків). Відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з метою надання додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку із поширенням коронавірусної хвороби (COVID-2019)» пільги щодо сплати місцевих податків та зборів за один місяць були предоставлені. А саме сплата земельного податку та сплата податку на

нерухоме майно, крім земельного, що спричинило недоотримання 2,0 млн. грн власних доходів загального фонду. Виконання плану за земельним податком і рентної плати за звітний період становить 94,4% або 17751,0 тис. грн. Найбільшими платниками цих податків є: КФГ «Колос» – 3 902,1 тис. грн., ТОВ «Гетьманське» – 2 130,9 тис. грн. і ТОВ «АГРО СТАРТ Україна» – 1 354,5 тис. грн.

У січні-грудні 2020 року до бюджету ОТГ надійшло 8680,1 тис. грн єдиного податку, (100,1% від плану), це на 19,5% більше за фактичні доходи відповідного періоду минулого року. Надходження єдиного податку за цей період попереднього року збільшилися на 1418,6 тис. грн.

3. Пропозиції щодо встановлення місцевих податків та зборів

3.1. Економічне обґрунтування встановлення місцевих податків та зборів

За Податковим Кодексом запровадження та встановлення ставок місцевих податків та зборів належить виключно до компетенції органів місцевого самоврядування. Тому, громада може впливати на розмір цих платежів у відповідний бюджет. Отже, формування бюджету на наступний рік в значній мірі залежить від того, наскільки ефективно органи місцевого самоврядування можуть запровадити податкову політику.

Відповідно до ст.10, 12 ПКУ право органів місцевого самоврядування приймати рішення щодо встановлення місцевих податків та зборів у межах своїх повноважень закріплене законом.

Податковий кодекс України передбачає, що органи місцевого самоврядування приймають рішення про встановлення місцевих податків та зборів та офіційно публікують їх до 15 липня року, що передує бюджетному періоду, в якому вони плануються їх застосування, а саме: податок на нерухомість, відмінне від земельної ділянки, транспортний податок, плата за землю, єдиний податок, туристичний збір, плата за паркувальні місця для транспортних засобів.

У випадку неприйняття рішення про встановлення місцевих податків та зборів, податки та збори стягуватимуться за мінімальними ставками, що призведе до втрати доходів бюджету. В результаті цього можуть залишитися без фінансування такі програми соціально-економічного розвитку:

- Розвиток медичної сфери;
- Соціальний захист суспільства;
- дитяче харчування;
- благоустрій громади;
- інше.

Проаналізуємо втрати Куликівської ОТГ у разі неприйняття рішення про встановлення податків, та у разі прийняття такого рішення (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Втрати бюджету вразі не прийняття рішення щодо встановлення місцевих податків і зборів, тис. грн [36, 37, 38, 39, 40]

п/н	Податок	У разі рішення щодо встановлення податків, яке діє з 01.01.2022		У разі не ухвалення рішення про встановлення податків		Втрати бюджету
		Ставка, %	Очікуваний обсяг надходжень	Ставка, % (мінімальна)	Очікуваний обсяг надходжень,	
1	Земельний податок	0,06–5,0	2279,0	0,06-0,3	1378,2	899,8
2	Туристичний збір	0,5	40	0	0	40
3	Єдиний податок	7-15%	2500	0	0	2500
4	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки	0,2 - 1,5	1530,0	0,2-1,5	1413,0	117,0
5	Разом:					3556,8

Важливість проблеми затвердження місцевих податків та зборів полягає у необхідності наповнення бюджету міської територіальної громади та спрямування доходів від сплати податків на вирішення соціальних проблем місцевого значення та покращення інфраструктури.

У таблиці 3.2. наведені основні групи, які постраждають від несхвалення рішення про місцеві податки та збори.

Таблиця 3.2 – Основні групи, на які вплине дане рішення [4, 5, 6, 7]

Групи	Є вплив	Не має впливу
Громадяни	+	
Держава	+	
Суб'єкти господарювання	+	
Суб'єкти малого підприємництва*	+	

3.2. Оцінка альтернативних варіантів встановлення ставок податків та зборів

Розглянемо основні альтернативи щодо прийняття рішення щодо ухвалення місцевих податків та зборів:

1. Альтернатива 1: не приймати рішення щодо встановлення ставок місцевих податків та зборів

2. Альтернатива 2: Прийняти рішення «Про місцеві податки і збори» з визначеними ставками:

- Земельний податок: 0,06–5,0% в залежності від бази оподаткування
- Туристичний збір - 0,5 %
- Єдиний податок - 7-15% в залежності від групи
- Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки - 0,2 - 1,5% в залежності від бази оподаткування

3. Альтернатива 3: Прийняти максимальні ставки податків та зборів відповідно до Податкового Кодексу України.

Опис основних альтернатив описаний в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3 – Опис альтернатив прийняття рішення (складено на основі [4, 5, 6, 7])

Альтернатива	Опис альтернативи
Альтернатива 1.	Очікування втрат бюджету ТГ у результаті не прийняття рішення «Про встановлення місцевих податків та зборів Куликівської селищної громади» становитимуть: Туристичний збір - 40 тис. грн. Єдиний податок - 2,5 млн. грн. Податок на нерухомість - 117,0 тис. грн. Всього: 2657 тис. грн. Ця альтернатива є непринятною у зв'язку з тим, що у цьому випадку відповідно до Податкового кодексу України місцеві податки та збори сплачуються платниками податків за мінімальними ставками, що не дозволить фінансувати заходи соціально-економічного характеру.
Альтернатива 2	До бюджету ОТГ надійде 4122,8 тис. грн., що дозволить профінансувати поточний ремонт доріг, благоустрій території та інші соціальні програми. А саме: Туристичний збір - 92,8 тис. грн. Єдиний податок - 2500 тис. грн. Податок на нерухомість - 1530,0 тис. грн.

	Прийняття цього рішення забезпечить досягнення поставлених цілей, чіткі та прозорі механізми збирання та сплати податків та відповідне наповнення бюджету ТГ.
Альтернатива 3	Очікуванні надходження до бюджету ТГ: Туристичний збір - 40 тис. грн. Єдиного податку - 2,5 млн. грн. Податок на нерухоме майно - 2900,0 тис. грн. Всього: 5440 тис. грн. Ця альтернатива є неприйнятною, тому що вона чинить податковий тягар на платників податків. У цьому випадку доходна частина бюджету ТГ буде перевиконана, але через надмірне податкове навантаження виникне заборгованість з податків та зборів, що призведе скорочення діяльності господарюючих суб'єктів, що в свою чергу призведе до скорочення кількості робочих місць. Ця альтернатива загострить соціальну напруженість у суспільстві.

Розглянемо вплив прийняття місцевих податків та зборів на діяльність органів місцевого самоврядування.

Таблиця 3.4 - Оцінка впливу на сферу інтересів органів місцевого самоврядування

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	Забезпечити дотримання вимог Податкового кодексу України, реалізацію повноважень, наданих органам місцевого самоврядування.	Витрати, пов'язані з підготовкою та виконанням нормативного акту, контролем за ефективністю нормативного акту та процедурами його опублікування. Очікування втрат бюджету ТГ у результаті не прийняття рішення «Про встановлення місцевих податків та зборів Куликівської селищної громади» становитимуть: 2657 тис. грн.
Альтернатива 2	Очікувані надходження коштів до бюджету ТГ у сумі 4122,8 тис. грн., Напрямок надлишків на соціально-економічний розвиток громади.	Витрати, пов'язані з підготовкою нормативного акту та контролем за ефективністю виконання та порядком його опублікування.
Альтернатива 3	1. Забезпечити дотримання вимог Податкового кодексу України, реалізацію повноважень, наданих	Витрати, пов'язані з підготовкою регуляторного акту та проведення контролю результативності

	<p>органам місцевого самоврядування</p> <p>Забезпечить відповідні надходження до бюджету ТГ у сумі 2279,0 тис.грн.</p> <p>2. Очікувані надходження коштів до бюджету ТГ у сумі 5440 тис. грн.</p> <p>3. Створювати сприятливі фінансові можливості для місцевої влади для задоволення соціальних та інших потреб місцевого самоуправління</p>	даного регуляторного акту та процедур з його опублікування.
--	---	---

Оцінено вплив на сферу інтересів громад (табл. 3.5.)

Таблиця 3.5 - Оцінка впливу на сферу інтересів громадян

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	Сплата податку за мінімальними ставками, передбаченими Податковим кодексом України. Очікувані втрати бюджету ТГ у вигляді 2657 тис. грн.	Відсутні
Альтернатива 2	1. Відкритість процедури, прозорість дій місцевого самоврядування. 2. Поліпшення взаємовідносин сільради, податкових органів та суб'єктів господарювання зі збору податків.	Витрати, пов'язані з підготовкою регуляторного акту та проведення, відстеження результативності даного регуляторного акту та процедур з його опублікування.
Альтернатива 3	Вирішення значної кількості соціальних проблем територіальної громади за рахунок значного збільшення доходної частини бюджету ТГ.	Витрати, пов'язані з підготовкою регуляторного акту та проведення, відстеження результативності даного регуляторного акту та процедур з його опублікування.

Оцінимо вплив на сферу інтересів суб'єктів господарювання (табл. 3.6)

Таблиця 3.6 - Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	Несплата податків	Немає можливості збільшення витрат на фінансування важливих ТГ програм, бюджетної сфери у сферах освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, ЖКГ, транспорту тощо.
Альтернатива 2	Оплата податків за розумними ставками. Відкритість процедури, прозорість дій місцевого самоврядування. Поліпшення відносин між радою ТГ та суб'єктами господарювання	Сплата податків за запропонованими ставками. Витрачати час, необхідний для вивчення рішень, за розумними цінами.
Альтернатива 3	Відсутні	Час, необхідний для вивчення рішень. Надмірний податковий тягар, який може призвести до занепаду малих підприємств, зменшення кількості робочих місць.

Проведемо оцінку витрат за альтернативами (табл. 3.7)

Таблиця 3.7 - Оцінка сумарних витрат за альтернативами

Сумарні витрати за альтернативами	Сума витрат, гривень
Альтернатива 1	-2657 тис. грн.
Альтернатива 2	4122,8 тис. грн.
Альтернатива 3	5440 тис. грн.

Проведемо вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей (табл. 3.8)

Таблиця 3.8 - Вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей

Альтернатива	Бал результативності	Аналіз результату
Альтернатива 2	До бюджету ТГ надходитимуть додаткові кошти від земельного податку, і податкове навантаження для платників податків не буде надмірним. Таким чином, прийняття цього рішення призведе до балансу інтересів товариства та платників податків.	Зміни до чинного законодавства: - Податковий кодекс України; - Бюджетний кодекс України; - земельний кодекс України; - інші закони
Альтернатива 3	Цілі регулювання може бути досягнуто частково. Надмірне податкове навантаження на бізнес зводить нанівець переваги значного збільшення доходної частини бюджету ТГ. Неможливо досягти балансу інтересів	Зміни у чинному законодавстві: - Податковий кодекс України; - Бюджетний кодекс України; - земельний кодекс України; - Інші закони Виникнення податкової заборгованості через несплату земельного податку.
Альтернатива 1	У разі неприйняття нормативного акту земельний податок стягуватиметься за мінімальними ставками, що спричинить втрату доходів бюджету ТГ і, відповідно, невиконання бюджетних програм. Ця альтернатива неприйнятна.	Зміни у чинному законодавстві: - Податковий кодекс України; - Бюджетний кодекс України; - інші закони

Цілі проекту рішення про встановлення місцевих податків та зборів буде досягнуто практично повністю. До бюджету міської територіальної громади надходитимуть додаткові кошти від сплати місцевих податків та зборів, а податкове навантаження для платників податків не буде надмірним. Таким чином, ухвалення цього рішення дозволить досягти балансу інтересів: громада та платники податків.

Зміни у чинному законодавстві:

- Податковий кодекс України;
- Бюджетний кодекс України;
- земельний кодекс України;
- та інші закони.

Таким чином, для реалізації була обрана Альтернатива 2 – встановлення економічно обґрунтованих місцевих податків та зборів, доступних для платників податків та які забезпечують фінансову основу для незалежності місцевого самоврядування.

3.3. Визначення податкового навантаження на суб'єктів господарювання

Визначення податкового навантаження на платників податків представлені в таблиці 3.9).

Таблиця 3.9 - Визначення податкового навантаження на платників податків

Витрати	Сума
Витрати на придбання основних засобів, обладнання та приладів, сервісне обслуговування, навчання/перепідготовку кадрів та ін., грн.	0
Податки та збори (зміна суми податків/зборів, необхідність сплати податків/зборів), грн.	44122,0
Витрати з бухгалтерського обліку, складання та здавання звітності до держорганів, грн.	8000/160год *2 год=100
Витрати, пов'язані з проведенням заходів державного нагляду (контролю) (перевірки, штрафи, виконання рішень/доручень та ін.), грн.	8000/160год *25год=1250,0
Витрати на отримання адміністративних послуг (дозвіл, ліцензій, сертифікатів, атестацій, погоджень, висновків, проведення незалежних/обов'язкових експертиз, сертифікації, атестації та ін.) та інших послуг (проведення наукових, інших експертиз, страхування та ін.), грн.	-
Витрати оборотні кошти (матеріали, канцелярські товари та інших.), грн.	120,0
Витрати наймання додаткового персоналу, грн	0
Інше (зазначити), грн.	0
РАЗОМ, грн	45472,00
Кількість великих та середніх підприємств, що регулюватимуться, од.	2
Загальні витрати суб'єктів господарювання великих та середніх підприємств на здійснення регулювання (вартість регулювання), грн.	90944,00

До великих і середніх підприємств, що підлягатимуть регулюванню, 2 одиниці - це ПАТ «Куликівське молоко», ДФГ «Колос».

Загальні витрати суб'єктів господарювання великих та середніх підприємств на здійснення регулювання (вартість регулювання) (рядок 9 x рядок 10), $2 \cdot 90944,00 \text{ грн.} = 181888$ на рік.

Всього надходжень від малих підприємств $9064 \cdot 55884,52 = 506537289,3$ грн.

Розрахуємо сумарні витрати суб'єктів малого підприємництва, що виникають на виконання вимог регулювання.

Таблиця 3.10 – Сумарні витрати суб'єктів малого бізнесу, грн (складено на основі [4-7])

Витрати	За перший рік	За п'ять років
Витрати на придбання основних засобів, обладнання та приладів, сервісне обслуговування, навчання/перепідготовку кадрів та ін.	0	0
Податки та збори (зміна суми податків/зборів, необхідність сплати податків/зборів), грн.	44122,00	529464
Витрати, пов'язані із веденням обліку, підготовкою та поданням звітності державним органам (витрати часу персоналу)	100,00	12000
Витрати, пов'язані з адмініструванням заходів державного нагляду (контролю) (перевірок, штрафних санкцій, виконання рішень/ приписів тощо)	1250,00	15000
Витрати на отримання адміністративних послуг (дозволів, ліцензій, сертифікатів, атестатів, погоджень, висновків, проведення незалежних / обов'язкових експертиз, сертифікації, атестації тощо) та інших послуг (проведення наукових, інших експертиз, страхування тощо)	0	0
Витрати на оборотні активи (матеріали, канцелярські товари тощо)	120,00	1440
Витрати, пов'язані із найманням додаткового персоналу, гривень	0	0
РАЗОМ	45592	150542904

У сільському господарстві ведуть господарську діяльність 37 сільськогосподарських підприємств, з них: 14 (37,9%) – товариства з обмеженою відповідальністю, 3 (8,1%) – сільськогосподарські виробничі кооперативи, 12 (32,4%) – фермерські господарства, 6 (16,2%) – приватні підприємства, 2 (5,4%) - сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи та 4606 домашніх господарств.

Розподіл кількості великих та малих підприємств наведені в таблиці 3.11.

Таблиця 3.11 - Розподіл кількості великих та малих підприємств в Куликівській сільській громаді.

Показник	Великі	Середні	Малі		Разом
			всього	в тому числі мікро	
Кількість суб'єктів господарювання, що підпадають під дію регулювання, одиниць*	0	2	9064	9064	9066
Питома вага групи у загальній кількості, відсотків	0	0,022	99,98	99,98	100%

Заходи, які мають здійснити органи влади місцевого самоврядування:

- Розробка проекту рішення Куликівської селищної ради «Про місцеві податків та зборів».

- Проведення консультацій з суб'єктами господарювання.

- Оприлюднення проекту законопроекту.

- Підготовка експертного висновку постійної відповідальної комісії щодо відповідності проекту рішення вимогам статей 4, 8 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності».

- Оприлюднення рішення у встановленому законодавством порядку.

- Проведення заходів з відстеження результативності прийнятого рішення.

Проаналізуємо результативність прийняття регуляторного акту (табл. 3.11)

¹ <https://snovmr.gov.ua/analiz-regulyatornogo-vplyvu-proyektu-rishennya-snovskoyi-miskoyi-rady-pro-vstanovlennya-mistsevyyh-podatkov-i-zboriv/>

Таблиця 3.11 – Результативність прийняття ставок місцевих податків на 2022-2026 рр., тис. грн

№ з/п	Назва показника	У разі прийняття рішення про місцеві податки та збори					
		Ставка,	Очікуваний обсяг надходжень тис. грн.				
			2022	2023	2024	2025	2026
1	Разом надходжень до бюджету, в тому числі:	31745	6349	6349	6349	6349	6349
2	Земельний податок	0,5	2279	2279	2279	2279	2279
3	Туристичний збір	0,25	40	40	40	40	40
4	Єдиний податок	7-15%	2500	2500	2500	2500	2500
5	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки	0,2 - 1,5	1530	1530	1530	1530	1530

Таким чином, результативність прийняття місцевих податків за запропонованими ставками за 5 років принесе до бюджету 31745 тис. грн.

Висновки

Здійснення гарантованих Конституцією України прав громадян (на освіту, охорону здоров'я, соціальний захист і т. д.) має забезпечуватися на достатньому рівні по всій країні. Отже, фінансову незалежність органів місцевого самоврядування слід розуміти як наявність достатніх фінансових ресурсів для виконання своїх функцій. Після реформи децентралізації місцеві податки мають великий вплив на здійснення цих повноважень.

В роботі розглянуті основні положення формування місцевих податків на території громади, проаналізований міжнародний досвід формування бюджету за допомогою місцевих податків, проаналізовано методика оцінки ефективності справляння місцевих податків та зборів на території громади. Стабільність та надійність місцевої податкової системи визначає силу місцевих бюджетів, адекватність їх джерел та, зрештою, визначає добробут місцевих громад. Податкова система, яка формує місцеві бюджети, має бути інструментом стимулювання ділової активності, планування та прогнозування економічного розвитку. Податкова система місцевого рівня має стати реальним інструментом органів влади та місцевого самоврядування регулювання економічної діяльності, якості життя населення тощо. Для цього потрібно враховувати досвід розвинених країн щодо формування ефективної системи місцевого оподаткування в Україні та розробки проектів податкової реформи на законодавчому рівні.

Таким чином, під час реформування до законодавства України внесено суттєві зміни у місцеву податкову систему. Аналіз показав, що фіскальна функція місцевих податків і зборів має другорядне значення. Основними бюджетоутворюючими місцевими податки в Україні стали єдиним податком та земельний збір. Проте, існують і недоліки системи місцевого оподаткування: незначна фіскальна важливість місцевих податків та зборів,

відсутність правової бази для функціонування системи самооподаткування, відсутність системи цільового місцевого оподаткування.

У третьому розділі запропоновано встановлення ставок місцевих податків на відповідному рівні, що не суперечить Податковому Кодексу України та прорахована економічне обґрунтування цих ставок.

Література

1. Babin Igor. Features of the application of the decisions of the European Court of Human Rights by Ukrainian courts in tax cases. DANUBE: Law, Economics and Social Issues Review. 2020. № 11 (1). P. 75-89. DOI: 10.2478/danb-2020-0005.
2. Hobbes T. Leviathan or the matter. Forme and power of a common wealth ecclesiastical and civil. London: Printed for A. Crooke, 1651. 394 p.
3. Swianiewicz P., Lukomska J. Local Tax Competition in Poland? *Miscellanea Geographica – Regional Studies on Development*. Vol. 20 No. 3. 2016. P. 37-43. DOI: 10.1515/mgrsd 2016 0018. 17.
4. Аналіз регуляторного впливу проекту рішення Куликівської селищної ради Чернігівської області «Про встановлення ставок туристичного збору на території Куликівської селищної територіальної громади Чернігівської області». URL: <https://kulykivska-gromada.gov.ua/proekti-ta-analiz-regulyatornogo-vplivu-15-32-17-05-03-2019/>
5. Аналіз регуляторного впливу проекту рішення Куликівської селищної ради Чернігівської області «Про встановлення ставок єдиного податку на території Куликівської селищної територіальної громади Чернігівської області». URL: <https://kulykivska-gromada.gov.ua/proekti-ta-analiz-regulyatornogo-vplivu-15-32-17-05-03-2019/>
6. Аналіз регуляторного впливу проекту рішення Куликівської селищної ради «Про встановлення податку на майно на території Куликівської селищної територіальної громади Чернігівської області». URL: <https://kulykivska-gromada.gov.ua/proekti-ta-analiz-regulyatornogo-vplivu-15-32-17-05-03-2019/>
7. Аналіз регуляторного впливу проекту рішення Куликівської селищної ради «Про встановлення ставок і пільг із сплати земельного податку на території Куликівської селищної територіальної громади Чернігівської

області». URL: <https://kulykivska-gromada.gov.ua/proekti-ta-analiz-regulyatornogo-vplivu-15-32-17-05-03-2019/>

8. Бабін І.І. Податкове право : навчальний посібник. К.: Видавничий дім «КОНДОР», 2018. 488 с.
9. Бабін, І., & Вдовічен, В. Правова природа податкових повноважень органів місцевого самоврядування. *Фінансове право*. 2021. №5.
10. Бак, Н. Можливості активізації ролі органів місцевого самоврядування в процесі адміністрування місцевих податків і зборів. 2021.
11. Бюджетний кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 50-51, ст.572. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
12. Дем'янчук О. І., Сахарук Н. І. Формування доходів місцевого бюджету в умовах бюджетно-податкових реформ в Україні. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»* : науковий журнал. Острог : Видво НаУОА, вересень 2021. № 22(50). С. 47–54.
13. Заруцька, О. П., & Качула, С. В. Фінансова самостійність місцевих бюджетів як підгрунття їх стійкості в умовах бюджетної децентралізації. *Агросвіт*, 2021, 18: 28-35.
14. Іванський А.Й. Місцеві ради у відносинах фінансово-правової відповідальності. *Форум права*. 2009. № 1. С. 202-207. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2009_1_31 (дата звернення: 20.04.2021).
15. Інформація щодо надходження до місцевих бюджетів податків та зборів. Державна казначейська служба України: веб-сайт. URL : <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/informaciya-shchodo-nadhodzhennya-do-miscevih-byudzhativ-podatkov-ta-zboriv>
16. Кириленко О.П. Місцеві бюджети України (історія, теорія, практика). К.: Видавництво ТОВ “НІОС”, 2000. 384 с.
17. Кліменко, Д. І. Актуальні аспекти правового регулювання процедур введення в дію місцевих податків в умовах пандемії (на прикладі

податку на майно . Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2021. 82)

18. Козлова Е.И., Кутафин О.Е. Конституционное право России : учебник. М., 2012. 592 с.

19. Концепція реформування місцевих бюджетів: розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 травня 2007 р. № 308-. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/80143735>

20. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141ю URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

21. Кофлан В.М. Правові основи місцевого оподаткування : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Ірпінь, 2002. 15 с.

22. Кужелєв М. О., Плахотнюк В. В. Формування місцевих бюджетів в умовах бюджетної децентралізації. Економічний вісник університету: збірник 72,74 0,03 0,01 3,20 5,64 18,23

23. Кужелєв М. О., Плахотнюк В. В. Роль податків ц розвитку регіонів. *Фіскальна політика в умовах макроекономічної стабілізації*: збірник матеріалів V Науково-практичного інтернет-семінару (м. Ірпінь, 24 лютого – 6 березня 2020 р.). Ірпінь: НДІ фіскальної політики, 2020. 197 с.

24. Кужелєв М. О., Нечипоренко А. В. Фінансові інструменти стимулювання регіонального розвитку: практика використання в Україні: монографія. Київ, 2019. 224 с.

25. Кучерявенко Н.П. Курс налогового права : в 6 т. Т.III: Учение о налоге. Х.: Легас; Право, 2005. 600 с.

26. Лучишин, Л. М Роль податків і зборів у доходах місцевих бюджетів. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку*, 2019, 1.2: 61-69.

27. Місцеві фінанси: підручник / за ред. д. е. н., проф. О.П. Кириленко. 2-ге вид., доп. і перероб. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2014. 448 с.

28. Місцеві бюджети: дані за I квартал 2020 року. Децентралізація: веб-сайт. <https://decentralization.gov.ua/news/12481>
29. Нечипоренко А. В. Зарубіжний досвід використання фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2017. Вип. 25. С. 97–101. (Серія «Економіка і менеджмент»)
30. Нечипорук, Н Місцеві податки та збори та їх роль у наповненні місцевих бюджетів. *Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. Вінниця: Редакційно-видавничий, 254.*
31. Пацурківський П.С. Поняття фінансово-правової доктрини держави. Науковий вісник Чернівецького університету. Серія «Правознавство». 2002. Випуск 154. С. 5-19.
32. Перепелица М.А. Правовое регулирование статуса плательщиков налогов и сборов в Украине : монография / под ред. проф. Н.П. Кучерявенко. Харьков: Легас, 2003. 116 с.
33. Правове регулювання місцевих фінансів в Україні / Солдатенко О.В., Антипов В.І., Музика Стефанчук О.А. та ін. ; за заг. ред. О.В. Солдатенко. К.: Алеута, 2011. 244 с.
34. Податкове право України : навчальний посібник / за ред. М.П. Кучерявенка. Х.: Право, 2010. 256 с.
35. Про місцеве самоврядування: Закону України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 24, ст.170. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
36. Рішення №276 «Про встановлення ставок єдиного податку на території Куликівської селищної територіальної громади Чернігівської області». URL: <https://kulykivska-gromada.gov.ua/docs/810579/>
37. Рішення №277 «Про встановлення податку на майно на території Куликівської селищної територіальної громади Чернігівської області» URL: <https://kulykivska-gromada.gov.ua/docs/810581/>

38. Рішення №278 «Про встановлення ставок туристичного збору на території Куликівської селищної територіальної громади Чернігівської області». URL: <https://kulykivska-gromada.gov.ua/docs/810583/>

39. Рішення №279 «Про встановлення транспортного податку на території Куликівської селищної територіальної громади Чернігівської області». URL: <https://kulykivska-gromada.gov.ua/docs/810586/>

40. Рішення №280 «Про встановлення ставок і пільг із сплати земельного податку на території Куликівської селищної територіальної громади Чернігівської області». URL: <https://kulykivska-gromada.gov.ua/docs/810590/>

41. Рибак, М. О. Місцеві податки та збори, як складова доходів місцевих бюджетів. XIII Всеукраїнська науково-практична конференція Проблеми та перспективи розвитку економіки України: погляд молоді, 111.

42. Савченко А. О. Адміністративно-правовий механізм справляння місцевих податків та зборів України в умовах децентралізації: дис. ... д-ра юр. наук : 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право (081 – Право)/ Харківський Національний Університет Внутрішніх справ, 2019. 299с.

43. Соціально-економічний аналіз Куликівської селищної територіальної громади. Куликівська рада: веб-сайт. URL: <https://kulykivska-gromada.gov.ua/strategichnij-plan-rozvitku-kulikivskoi-otg-do-2020-roku-12-09-03-05-03-2019/>

44. Скоробагач В.І. Правове регулювання місцевих податків та зборів : дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2015. 207 с.

45. Станкус Т. Місцеві податки і збори. Х. : Фактор, 2017. 80 с.

46. Фіскальна політика в умовах макроекономічної стабілізації[^] р,shybr наукових праць учених та аспірантів. Переяслав-Хмельницький, 2018. Вип. 36/1. С. 302–312.

47. International Budget Practices and Procedures Database. OECD. URL::
[http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=OCDE/GD\(94\)116&docLanguage=En](http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=OCDE/GD(94)116&docLanguage=En)

48. Фатюха Н. Г., Тертиця О. А. Сучасний стан та перспективи розвитку місцевих бюджетів в умовах децентралізації. Ефективна економіка. 2020. №11. [URL:http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2020/64.pdf](http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2020/64.pdf)

**Ставки податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки на території
Куликівської селищної об'єднаної територіальної громади**

Класифікація будівель та споруд ²		Ставки податку ³ за 1 кв. метр (відсотків розміру мінімальної заробітної плати)	
Код	Найменування ²	Для юридичних осіб	Для фізичних осіб (в т. ч. ФОП)
		Для усіх місць розташування (зональності)	Для усіх місць розташування (зональності)
1	2	3	4
11	Будівлі житлові		
111	Будинки одноквартирні		
1110	Будинки одноквартирні⁵		
1110.1	Будинки одноквартирні масової забудови	0,5	0,5
1110.2	Котеджі та будинки одноквартирні підвищеної комфортності	0,5	0,5
1110.3	Будинки садибного типу	0,5	0,5
1110.4	Будинки дачні та садові	0,5	0,5
112	Будинки з двома квартирами⁵		
1121.1	Будинки двоквартирні масової забудови	0,5	0,5
1121.2	Котеджі та будинки двоквартирні підвищеної комфортності	0,5	0,5
1122	Будинки з трьома та більше квартирами⁵		
1122.1	Будинки багатоквартирні масової забудови	0,5	0,5
1122.2	Будинки багатоквартирні підвищеної комфортності, індивідуальні	0,5	0,5
1122.3	Будинки житлові готельного типу	0,5	0,5
113	Гуртожитки		
1130.1	Гуртожитки для робітників та службовців	-	-
1130.2	Гуртожитки для студентів вищих навчальних закладів ⁵	-	-
1130.3	Гуртожитки для учнів навчальних закладів ⁵	-	-
1130.4	Будинки-інтернати для людей похилого віку та інвалідів ⁵	-	-
1130.5	Будинки дитини та сирітські будинки ⁵	-	-
1130.6	Будинки для біженців, притулки для бездомних ⁵	-	-

1130.9	Будинки для колективного проживання інші	0,2	0,2
12	Будівлі нежитлові		
121	Готелі, ресторани та подібні будівлі		
1211	Будівлі готельні		
1211.1	Готелі	0,2	0,1
1211.2	Мотелі	0,2	0,1
1211.3	Кемпінги	0,2	0,1
1211.4	Пансіонати	-	-
1211.5	Ресторани та бари	1,5	1,5
1212	Інші будівлі для тимчасового проживання		
1212.1	Туристичні бази та гірські притулки	0,2	0,1
1212.2	Дитячі та сімейні табори відпочинку	0,2	0,1
1212.3	Центри та будинки відпочинку	0,2	0,1
1212.9	Інші будівлі для тимчасового проживання, не класифіковані раніше	0,2	0,1
122	Будівлі офісні		
1220	Будівлі офісні⁵		
1220.1	Будівлі органів державного та місцевого управління ⁵	1,5	1,5
1220.2	Будівлі фінансового обслуговування	1,5	1,5
1220.3	Будівлі органів правосуддя ⁵	1,0	1,0
1220.4	Будівлі закордонних представництв ⁵	-	-
1220.5	Адміністративно-побутові будівлі промислових підприємств	1,0	1,0
1220.9	Будівлі для конторських та адміністративних цілей інші	0,5	0,5
123	Будівлі торговельні		
1230	Будівлі торговельні		
1230.1	Торгові центри, універмаги, магазини	1,0	1,0
1230.2	Криті ринки, павільйони та зали для ярмарків ⁵	1,0	1,0
1230.3	Станції технічного обслуговування автомобілів	1,5	1,0
1230.4	Їдальні, кафе, закусочні та т. ін.	1,0	1,0
1230.5	Бази та склади підприємств торгівлі й громадського харчування	1,0	1,0
1230.6	Будівлі підприємств побутового обслуговування	0,3	0,3
1230.9	Будівлі торговельні інші	1,0	1,0
124	Будівлі транспорту та засобів зв'язку		
1241	Вокзали, аеровокзали, будівлі засобів зв'язку та пов'язані з ними будівлі		
1241.1	Автовокзали та інші будівлі автомобільного транспорту	1,0	1,0

1241.2	Вокзали та інші будівлі залізничного транспорту	1,0	1,0
1241.3	Будівлі міського електротранспорту	-	-
1241.4	Аеровокзали та інші будівлі повітряного транспорту	-	-
1241.5	Морські та річкові вокзали, маяки та пов'язані з ними будівлі	-	-
1241.6	Будівлі станцій підвісних та канатних доріг	-	-
1241.7	Будівлі центрів радіо- та телевізійного мовлення, телефонних станцій, телекомунікаційних центрів та тощо	1,0	1,0
1241.8	Ангари для літаків, локомотивні, вагонні, трамвайні та тролейбусні депо	-	-
1241.9	Будівлі транспорту та засобів зв'язку інші	1,0	1,0
1242	Гаражі		
1242.1	Гаражі наземні	0,3	0,3
1242.2	Гаражі підземні	-	-
1242.3	Стоянки автомобільні криті	0,3	0,3
1242.4	Навіси для велосипедів	0,3	0,3
125	Будівлі промислові та склади		
1251	Будівлі промислові⁵		
1251.1	Будівлі підприємств машинобудування та металообробної промисловості ⁵	0,4	0,4
1251.2	Будівлі підприємств чорної металургії ⁵	0,4	0,4
1251.3	Будівлі підприємств хімічної та нафтохімічної промисловості ⁵	0,4	0,4
1251.4	Будівлі підприємств легкої промисловості	0,4	0,4
1251.5	Будівлі підприємств харчової промисловості ⁵	0,4	0,4
1251.6	Будівлі підприємств медичної та мікробіологічної промисловості ⁵	0,4	0,4
1251.7	Будівлі підприємств лісової, деревообробної та целюлозно-паперової промисловості ⁵	0,4	0,4
1251.8	Будівлі підприємств будівельної індустрії, будівельних матеріалів та виробів, скляної та фарфоро-фаянсової промисловості ⁵	0,4	0,4
1251.9	Будівлі інших промислових виробництв, включаючи поліграфічне ⁵	0,4	0,4
1252	Резервуари, силоси та склади		
1252.1	Резервуари для нафти, нафтопродуктів та газу	0,3	0,3
1252.2	Резервуари та ємності інші	0,3	0,3
1252.3	Силоси для зерна	0,3	0,3
1252.4	Силоси для цементу та інших сипучих матеріалів	0,3	0,3

1252.5	Склади спеціальні товарні	0,3	0,3
1252.6	Холодильники	0,3	0,3
1252.7	Складські майданчики	0,3	0,3
1252.8	Склади універсальні	0,3	0,3
1252.9	Склади та сховища інші ⁵	0,3	0,3
126	Будівлі для публічних виступів, закладів освітнього, медичного та оздоровчого призначення		
1261.1	Театри, кінотеатри та концертні зали	-	-
1261.2	Зали засідань та багатоцільові зали для публічних виступів	-	-
1261.3	Цирки	-	-
1261.4	Казино, ігорні будинки	-	-
1261.5	Музичні та танцювальні зали, дискотеки	0,4	0,2
1261.9	Будівлі для публічних виступів інші	0,4	0,2
1262	Музеї та бібліотеки		
1262.1	Музеї та художні галереї ⁵	-	-
1262.2	Бібліотеки, книгосховища ⁵	-	-
1262.3	Технічні центри	-	-
1262.4	Планетарії ⁵	-	-
1262.5	Будівлі архівів ⁵	-	-
1262.6	Будівлі зоологічних та ботанічних садів ⁵	-	-
1263	Будівлі навчальних та дослідних закладів		
1263.1	Будівлі науково-дослідних та проектно-вишукувальних установ	0,2	0,2
1263.2	Будівлі вищих навчальних закладів	-	-
1263.3	Будівлі шкіл та інших середніх навчальних закладів ⁵	0,2	0,2
1263.4	Будівлі професійно-технічних навчальних закладів ⁵	0,2	0,2
1263.5	Будівлі дошкільних та позашкільних навчальних закладів ⁵	0,2	0,2
1263.6	Будівлі спеціальних навчальних закладів для дітей з фізичними або розумовими вадами ⁵	-	-
1263.7	Будівлі закладів з фахової перепідготовки	-	-
1263.8	Будівлі метеорологічних станцій, обсерваторій ⁵	-	-
1263.9	Будівлі освітніх та науково-дослідних закладів інші ⁵	0,2	0,2
1264	Будівлі лікарень та оздоровчих закладів		
1264.1	Лікарні багатoproфільні територіального обслуговування, навчальних закладів ⁵	-	-
1264.2	Лікарні профільні, диспансери	-	-
1264.3	Материнські та дитячі реабілітаційні центри, пологові будинки ⁵	-	-
1264.4	Поліклініки, пункти медичного обслуговування та консультації ⁵		
1264.5	Шпитали виправних закладів, в'язниць та Збройних Сил ⁵		

1264.6	Санаторії, профілакторії та центри функціональної реабілітації ⁵	-	-
1264.9	Заклади лікувально-профілактичні та оздоровчі інші ⁵	0,5	0,5
1265	Зали спортивні ⁵		
1265.1	Зали гімнастичні, баскетбольні, волейбольні, тенісні та т. ін.	0,5	0,5
1265.2	Басейни криті для плавання	-	-
1265.3	Хокейні та льодові стадіони криті	-	-
1265.4	Манежі легкоатлетичні	-	-
1265.5	Тири	-	-
1265.6	Зали спортивні інші	0,5	0,5
127	Будівлі нежитлові інші		
1271	Будівлі сільськогосподарського призначення, лісівництва та рибного господарства⁵		
1271.1	Будівлі для тваринництва ⁵	0,5	0,5
1271.2	Будівлі для птахівництва ⁵	0,5	0,5
1271.3	Будівлі для зберігання зерна ⁵	0,5	0,5
1271.4	Будівлі силосні та сінажні ⁵	0,5	0,5
1271.5	Будівлі для садівництва, виноградарства та виноробства ⁵	0,5	0,5
1271.6	Будівлі тепличного господарства ⁵	0,5	0,5
1271.7	Будівлі рибного господарства ⁵	0,5	0,5
1271.8	Будівлі підприємств лісівництва та звірівництва ⁵	0,5	0,5
1271.9	Будівлі сільськогосподарського призначення інші ⁵	0,5	0,5
1272	Будівлі для культової та релігійної діяльності⁵		
1272.1	Церкви, собори, костьоли, мечеті, синагоги тощо ⁵	0,0	0,0
1272.2	Похоронні бюро та ритуальні зали	0,2	0,2
1272.3	Цвинтарі та крематорії ⁵	0,0	0,0
1273	Пам'ятки історичні та такі, що охороняються державою⁵		
1273.1	Пам'ятки історії та архітектури ⁵	0,0	0,0
1273.2	Археологічні розкопки, руїни та історичні місця, що охороняються державою ⁵	0,0	0,0
1273.3	Меморіали, художньо-декоративні будівлі, статуї ⁵	0,0	0,0
1274	Будівлі інші, не класифіковані раніше⁵		
1274.1	Казарми Збройних Сил ⁵	0,0	0,0
1274.2	Будівлі міліцейських та пожежних служб ⁵	0,2	0,2
1274.3	Будівлі виправних закладів, в'язниць та слідчих ізоляторів	0,0	0,0
1274.4	Будівлі лазень та пралень	0,5	0,5
1274.5	Будівлі з облаштування населених пунктів	0,2	0,2

Додаток Б

Розподіл доходів до загального фонду бюджету Куликівської селищної громади, грн

ККД	Доходи загального фонду	Початковий план на 2021 рік	Уточн.річн. план на 2021 рік
10000000	Податкові надходження	70989000,00	70989000,00
11000000	Податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості	40414000,00	40414000,00
11010000	Податок та збір на доходи фізичних осіб	40412500,00	40412500,00
11010100	Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується податковими агентами, із доходів платника податку у вигляді заробітної плати	29400000,00	29400000,00
11010200	Податок на доходи фізичних осіб з грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями та особами рядового і начальницького складу, що сплачується податковими агентами	1630000,00	1630000,00
11010400	Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується податковими агентами, із доходів платника податку інших ніж заробітна плата	9200000,00	9200000,00
11010500	Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується фізичними особами за результатами річного декларування	182500,00	182500,00
11020000	Податок на прибуток підприємств	1500,00	1500,00
11020200	Податок на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності	1500,00	1500,00
13000000	Рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів	265000,00	265000,00
13010000	Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів	250000,00	250000,00
13010100	Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів в частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування	230000,00	230000,00
13010200	Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів (крім рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів в частині деревини,	20000,00	20000,00

	заготовленої в порядку рубок головного користування)		
13030000	Рентна плата за користування надрами загальнодержавного значення	15000,00	15000,00
13030100	Рентна плата за користування надрами для видобування інших корисних копалин загальнодержавного значення	15000,00	15000,00
14000000	Внутрішні податки на товари та послуги	900000,00	900000,00
14020000	Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції)	0,00	0,00
14021900	Пальне	0,00	0,00
14030000	Акцизний податок з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції)	0,00	0,00
14031900	Пальне	0,00	0,00
14040000	Акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів	900000,00	900000,00
18000000	Місцеві податки та збори, що сплачуються (перераховуються) згідно з Податковим кодексом України	29410000,00	29410000,00
18010000	Податок на майно	20070000,00	20070000,00
18010100	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юридичними особами, які є власниками об'єктів житлової нерухомості	65000,00	65000,00
18010200	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фізичними особами, які є власниками об'єктів житлової нерухомості	45000,00	45000,00
18010300	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фізичними особами, які є власниками об'єктів нежитлової нерухомості	25000,00	25000,00
18010400	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юридичними особами, які є власниками об'єктів нежитлової нерухомості	1300000,00	1300000,00
18010500	Земельний податок з юридичних осіб	1550000,00	1550000,00
18010600	Орендна плата з юридичних осіб	13200000,00	13200000,00
18010700	Земельний податок з фізичних осіб	900000,00	900000,00
18010900	Орендна плата з фізичних осіб	2960000,00	2960000,00

18011100	Транспортний податок з юридичних осіб	25000,00	25000,00
18030000	Туристичний збір	40000,00	40000,00
18030100	Туристичний збір, сплачений юридичними особами	40000,00	40000,00
18050000	Єдиний податок	9300000,00	9300000,00
18050300	Єдиний податок з юридичних осіб	600000,00	600000,00
18050400	Єдиний податок з фізичних осіб	4000000,00	4000000,00
18050500	Єдиний податок з сільськогосподарських товаровиробників, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 відсотків`	4700000,00	4700000,00